

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Gemeentelijke Basisschool te Merelbeke

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	22442
	Instelling	Gemeentelijke Basisschool
directeur		Els SYS
adres		Kloosterstraat 19 - 9820 MERELBEKE
telefoon		09-210.35.70
fax		09-210.35.79
e-mail		els.sys@merelbeke.gov.be
website/URL		www.gilko.be
	Bestuur van de instelling	975904 - Gemeentebestuur van Merelbeke te MERELBEKE
adres		Hundelgemsesteenweg 353 - 9820 MERELBEKE
	Scholengemeenschap	119487 - Basisonderwijs Gavere/Merelbeke te ASPER
adres		Veldstraat 12 - 9890 ASPER
	CLB	114454 - CLB vh GO Gent te GENT
adres		Voskenslaan 262 - 9000 GENT
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	04/06/2012, 05/06/2012, 07/06/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	07/06/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	21/06/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Marc Boone
	Teamleden	Vera Pollier Jan Devos

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	8
3.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming	9
3.3 Lager onderwijs: wiskunde	10
3.4 Lager onderwijs: muzische vorming	12
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	14
4.1 Begeleiding	14
4.2 Evaluatie	16
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	18
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	20
6.1 Wat doet de school goed?	20
6.2 Wat kan de school verbeteren?	20
6.3 Wat moet de school verbeteren?	21
7. ADVIES	21
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	22

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

In de gemeentelijke basisschool van Merelbeke hebben de verscheidene directiewissels van de voorbije schooljaren een gelijkgerichte, lange termijnvisie en -realisatie bemoedigd. Met de huidige directie (b)lijkt hieraan een einde te komen. Uit het schoolbeleidsplan 2010-2012 leiden we af dat op een planmatige wijze aspecten van visie, organisatie, communicatie, personeelsbeleid en niet in het minst de kwaliteitsbewaking van het opvoedings- en onderwijsaanbod een prominent streefdoel zijn. De meeste leerlingen komen uit de nabije omgeving van de school. Om te anticiperen op de toekomst werd in opdracht van het schoolbestuur een demografische omgevingsanalyse uitgevoerd. Om de infrastructurele problemen en de lokalennood op te lossen, naderen in de vestigingsplaats 'Lemberge' de nieuwbouwplannen de uitvoeringsfase en in de afdeling 'Bergwegel' wordt uitbreiding overwogen.

In de **KLEUTERSCHOOL** is aandacht voor de **wiskundige initiatie** een constante in elke klas. De afstemming op de leerplannen gebeurt volgens eenzelfde concept maar wordt te vrijblijvend ingevuld. Daarenboven ontbreekt het aan formele afspraken om continuïteit in het aanbod doorheen de kleuterschool te verzekeren. In welke mate er gespreide aandacht is voor de deelaspecten van wiskundige initiatie kon men niet aantonen, al geven sommige leerkrachten voorbeelden aan van initiatieven voor een brede benadering. Didactisch materiaal is in voldoende mate aanwezig opdat kleuters de basisvoorwaarden zouden verwerven voor het aanvankelijk wiskundeonderwijs. De klasinrichting ondersteunt dit proces al kan die in sommige klassen nog verrijkt en meer doordacht worden aangewend. De evolutie die kleuters doormaken wordt opgevolgd; de wijze waarop dit gebeurt behoort overwegend tot het individueel initiatief van de leerkracht. Verdere professionalisering via nascholing of vakliteratuur kan een meerwaarde bieden voor kleuters met of zonder extra zorg. Gezien de noodzakelijke verbeterpunten evenals een zinvolle, sluitende afstemming op de leerplannen, concludeert de inspectie dat wiskundige initiatie onvoldoende tegemoet komt aan de decretale voorschriften.

Via de thematische aanpak eigen aan de kleuterschool komen de verschillende leergebieden geïntegreerd voor, zo ook voor **muzische vorming**. We stellen zowat dezelfde visie en aanpak vast zoals hierboven vermeld voor wiskundige initiatie (en de andere leergebieden). Leraren reiken voorbeelden aan van impliciete en expliciete aandacht voor de verschillende muzische domeinen waarbij 'Beeld' en 'Muziek' de klemtoon krijgen al verwoorden leerkrachten initiatieven voor de aspecten 'Drama' en 'Bewegingsexpressie'. Of er een visie is -die bovendien gerealiseerd wordt- op het beschouwende en het creërende aspect van muzische vorming is sterk leerkrachtafhankelijk. Wel wordt meer variatie en gradatie verwacht doorheen de kleuterschool op basis van minimale maar strikt na te leven afspraken. Een aantoonbare bewaking ten aanzien van de leerplannen die correspondeert met de realiteit van de klaspraktijk is noodzakelijk en kan een meerwaarde genereren voor de kleuters. Leeruitstappen in de muzische sfeer bieden een extra dimensie maar kunnen opgevoerd worden. Volgens de huidige stand van zaken voldoet muzische vorming niet aan de decretale voorschriften noch aan een harmonische invulling, maar gezien de inspectie gelooft in de bereidheid van het schoolbeleid en de teamleden hiervan prioritair werk te maken, deliberaert ze voor het leergebied muzische vorming.

In het **LAGER ONDERWIJS** betekent een recente methode voor **wiskunde** de leidraad. Concordantie met de leerplannen is voorzien en de onderwijsgevenden volgen de planning vrij strikt. Voor enkele domeinen werden aanpassingen doorgevoerd. Uit de resultaten van periodieke tests en aan het einde van de lagere school blijkt dat de leerlingen degelijke uitslagen behalen die overwegend boven het Vlaams gemiddelde liggen. Leerkrachten slagen erin aspecten van leren leren te integreren en (in mindere mate) ook ICT in de klaswerking te voorzien. Doelgericht nastreven van deze leergebied

overschrijdende eindtermen konden we niet vaststellen. De leerlingenwerken worden nagezien maar het effect ervan op de kinderen kan nog aan waarde winnen. Leerkrachten reiken voorbeelden aan van tempo- en niveaudifferentie. Aan de materiaalondersteuning en het visualiseren van strategieën aan de klaswand wordt de nodige aandacht geschonken. De aanpak voldoet aan de decretale voorschriften.

We stellen vast dat er voor **muzische vorming** nog geen verdieping is geweest op vlak van de uitgangspunten, doelen, werkvormen en evaluatie van leerplannen. Dat uit zich in een verscheiden behandeling die soms weinig in overeenstemming is met de beleidsvoorschriften. Het team is zich hiervan bewust en voelt de nood aan van een inhaalbeweging. Momenteel is het behelpen overwegend vanuit individueel leerkrachteninitiatief. Wel geven leerkrachten voorbeelden die refereren aan de vijf domeinen maar deze krijgen nog een ongelijke invulling met overaccentuering voor een paar domeinen en onderwaardering voor andere. Op schoolniveau beschikt men ook niet over een inventarisering van mogelijke inhouden en werkvormen voor elk domein. Het bereiken van de leerplandoelen wordt daarenboven bemoeilijkt doordat het voorziene aantal lestijden krap bemeten tot ondermaats is. Enkele aangepaste evaluatievormen worden verwoord. Leeruitstappen brengen de kinderen in contact met kunstvormen en sommige leerkrachten hebben een expertise opgebouwd die de esthetische ontwikkeling van de kinderen ten goede komt. Omwille van het ontbreken van een visie en het ontoereikend afstemmen op de leerplannen voldoet de werking tot op heden niet aan de beleidsvoorschriften.

Voor een adequate **leerbegeleiding** beschikt de school over een visie(tekst) op zorg waaruit een continuüm blijkt voor de reguliere kindbegeleiding en voor kinderen met extra zorg. Om de evolutie van de leerlingen te volgen, beschikt men over een volgsysteem dat recent digitaal werd aangemaakt maar waaruit nu reeds blijkt dat een totaalbeeld (met elementen vanuit de voorgeschiedenis) niet meteen (of versnipperd) afleesbaar is. De meeste leerkrachten hanteren momenteel ook eigen documenten voor observatie en registratie. Klasleerkrachten reiken voorbeelden aan van klasinterne differentiatie op basis van eigen initiatieven of via de gehanteerde methodes (lager onderwijs). De meeste leerkrachten zijn vertrouwd met mogelijkheden en middelen voor hun eerstelijnszorg. Over de effecten van de zorgcoördinatoren stellen ze zich vragen, de leraren kunnen moeilijk de meerwaarde verwoorden. Anderzijds werden de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de zorgcoördinatoren nauwelijks gecommuniceerd naar de teamleden waardoor misverstanden zijn ontstaan. Rond de afbouw van het aantal zittenblijvers bij de overgang van het kleuter- naar het lager onderwijs is nog weinig nagedacht. De invulling van de dagplanning van de leerkrachten is eerder een doelenagenda dan een concrete weergave van de dagelijkse praktijk. In het kleuteronderwijs kan het efficiënt tijdgebruik aan waarde winnen. Het klasbeeld is overwegend een weerspiegeling van een goed gestructureerde zinvolle leef- en leeromgeving al kan een en ander bijgestuurd worden. De omgangsvormen met en tussen de kinderen getuigen van overwegend goed liggende sociale relaties. Voor overgangen zonder drempels worden initiatieven genomen. Leraren laten zich positief uit over de samenwerking met de externe hulpverleners. Van het CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding) verwacht men een meer accurate aanpak en betrokkenheid.

Frequent **evalueren** en vooral **rapporteren** zijn opmerkelijk doorheen de basisschool. Leraren in het kleuter- en het lager onderwijs verwijzen naar diverse gehanteerde vormen naargelang het vooropgestelde doel en het betreffende leergebied. Daarnaast worden in het lager onderwijs op gezette tijden en aan het einde van de lagere school ook genormeerde tests afgenomen. Het aanwenden van speelwerkbladen is leerkracht afhankelijk. Er is nog geen nascholing georganiseerd rond het gebruik en de aanmaak van valide en representatieve speelwerkbladen en toetsen. Er is een vlotte communicatie- en rapportering naar de ouders via formele en informele kanalen, mondeling als schriftelijk, in papieren versie of elektronisch. De individuele ouderavonden in beide niveaus evenals de heen-en-weerschriftjes in het kleuter- en de schoolrapporten in het

lager onderwijs hebben als doel ouders frequent te informeren over de evolutie die hun kind(eren) doormaken. Het schoolrapport is het eerste jaar in gebruik en kent nog een aantal weg te werken kinderziekten.

Het aantreden van de huidige directie gaat gepaard met een nieuwe **beleidsvoering** die na de frequente directiewissels tot de meest dringende aangelegenheid was uitgegroeid om de school opnieuw op de sporen te krijgen. We stellen vast dat de goede weg is ingeslagen. De directie wordt door zowat alle teamleden gewaardeerd om haar humane omgang enerzijds en haar professioneel management anderzijds. De onderwijsgevers typeren haar als de belichaming van de vlag op het schip en die erin kan slagen de gevaren koers uit te zetten én te bewaken. Onder de teamleden is evenzeer de nodige know-how en expertise aanwezig om als school contouren vast te leggen in pedagogisch-didactisch perspectief. Met een directie die ten volle tegemoet komt aan de actuele verwachtingen van schoolhouders en -leiders, ondersteund door een overwegend geëngageerd en gedreven team dat bereid is tot een inhaalbeweging, is de inspectie overtuigd van maximale slaagkansen en ze wenst hen daarbij alle succes!

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

wiskundige initiatie

muzische vorming

Lager onderwijs

wiskunde

muzische vorming

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op:

3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet niet

Motivering

- De ontwikkelings- en leerplandoelen betekenen niet meteen de leidraad en de streefdoelen waarop de inhouden voor wiskundige initiatie zijn geënt. De meeste onderwijsgevendenden hebben ze ook niet bij de hand. De verantwoording ten aanzien van de decretale voorschriften gebeurt middels het gebruik van een neteigen document dat borg 'kan staan' voor de inspanningsverplichting ten aanzien van de leerplandoelen. We stellen echter vast dat het gebruik ervan weinig doordacht gebeurt in het licht van maximaal leereffect, maar eerder of quasi uitsluitend als aantoonbare bewakingsstrategie. Zo worden klasactiviteiten (binnen of buiten de wiskundige initiatie) aan meerdere leerplandoelen gekoppeld. Hieruit zou bij een aantal leerkrachten een sluitende bewaking moeten blijken... op papier! In de klaspraktijk kunnen deze doelen vaak niet intentioneel worden nagestreefd in de vermelde activiteit.
- Overigens verwarren de kleuterleid(st)ers het klasboek als korte termijnplanning met het netgebonden verantwoordingsdocument ten aanzien van de leerplannen. Een doordachte dagplanning met bewuste keuzes (*inhouden, activiteiten, werkvormen en operationele doelen*) lezen we zelden of niet en verschraalt vaak tot een oplistijng van soms generaliserende doelen uit het genoemde doelenpakket.
- Op vestigingsplaats- en op schoolniveau leven weinig of geen formele afspraken voor een continue opbouw van de wiskundige initiatie doorheen de kleuterschool: wiskundige woordenschat, conservatie- of constantiebegrif, meetactiviteiten, rekenhandelingen,... krijgen een invulling vanuit persoonlijk inzicht en ervaringen. De mondelinge afspraken waarover sommige teamleden het hebben zijn niet door iedereen gekend en/of gehanteerd en hebben bovendien een vluchtig en weinig dwingend karakter. Hooguit enkele leerkrachten leggen een overzicht voor van inhouden gerelateerd aan thema's die er zich toe lenen (i.f.v. de doorlichting). Ook hier is geen gradatie afleesbaar doorheen de kleutercategorieën. Een aantal leerkrachten beaamt dat een betere afstemming van inhouden en werkvormen noodzakelijk is maar dat men 'van ver komt'.
- De leerkrachten bewaken bovendien weinig of de diverse aspecten van de wiskundige initiatie gedoseerde aandacht krijgen voor een optimale ontwikkeling. Vooral bij de oudste kleuters stellen we soms vast dat sterk geanticipeerd wordt op inzichten en (soms foutieve) vaardigheden die eerder thuishoren in de lagere school. Deze productgerichte aanpak die veelal leidt tot schijnresultaten gaat vaak ten koste van onderliggende deelvaardigheden die onvoldoende aandacht krijgen. Dat kan overigens ook gezegd worden over het aanvankelijk schrijven en lezen in enkele klassen (dat echter niet in de focus stond). Didactische vervroeging en een soms sterk cognitieve benadering blijken bijvoorbeeld uit zelf aangemaakt materiaal, uit wandplaten aan de muur en uit het gebruik van speelwerkbladen. In welke mate er een relatie bestaat tussen de concentratie van het aantal zittenblijvers in de derde kleuterklas en het eerste leerjaar (vooral in de administratieve vestigingsplaats) kon de inspectie niet vaststellen. Een betere afstemming op de kerntaken voor elke leeftijdsgroep kan/moet het aantal zittenblijvers reduceren.
- Teamleden geven aan dat er voldoende ondersteunend materiaal aanwezig is om handelend wiskundige kennis en inzichten te verwerven en te verwerken: kosteloos

materiaal, bouw materiaal, puzzelaanbod, specifieke hulpmiddelen uit de handel, ... Een vast klasbudget betekent soms een rem op de aanschaf van ondersteunende hulpmiddelen. Een materiaallijst is niet voorhanden. Gerichte aandacht voor de wiskundige initiatie bemerken we ook in de klasinrichting: aan de wand, de hoekenwerking, een aantal kalenders en borden,... al kan een en ander nog aan waarde winnen o.m. via themahoekverrijking, het winkelspel, opdrachten i.v.m. meten en vormen (*al zagen we goede voorbeelden*). Het is een gebruikelijke werkvorm dat kleuterleidsters aspecten van wiskundige initiatie integreren in de themawerking.

- Sommige leerkrachten volgen de evolutie op van een aantal deelaspecten van wiskundige initiatie via klaslijsten, losse notities en het (nu digitaal) kleutervolgsysteem met als doel preventief te ageren wanneer de ontwikkeling niet verloopt zoals verwacht. In het kleutervolgsysteem zijn een aantal aspecten van wiskundige initiatie afleesbaar. De evolutie die kleuters doormaken, is niet meteen afleesbaar noch welke activiteiten men onderneemt wanneer kleuters sommige streefdoelen niet bereiken.
- In de loop van de laatste kleuterklas leggen de kleuters een genormeerde test af. Uit de globale resultaten blijkt dat deze op een schaal van drie overwegend 'Matig' liggen, al zijn er verschillen merkbaar per vestigingsplaats. Gegevens over wiskundige initiatie werden er niet uit gedistilleerd en/of geanalyseerd. De resultaten betekenen vaak een bevestiging van wat de leerkracht inschat en vermoedt. In de regel volgt een MDO (multi-disciplinair overleg) om vastgestelde tekorten eventueel te melden aan de ouders en om remediërende interventies op te zetten al konden we deze laatste niet expliciet vaststellen. Een genuanceerde analyse gekoppeld aan verbeteracties op klas- en kindniveau is er vooralsnog niet.
- Leerkrachten hebben het moeilijk om specifieke naslagwerken of nascholing te duiden voor een deskundige aanpak. De behoefte leefde/leeft niet meteen om zich te verdiepen in dit leergebied, andere prioriteiten zijn overigens voorzien zoals blijkt uit het nascholingsplan. Enige vakliteratuur treffen we wel aan in het lokaal van de zorgcoördinatoren maar de kleuterleidsters maken hiervan minder of geen gebruik.

3.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet niet

Motivering

- De weinig stabiele beleidsstaf van de laatste jaren heeft ertoe geleid dat ook voor muzische vorming elke leerkracht zichzelf zowat verantwoordelijk weet voor een gevarieerd en creatief aanbod ten behoeve van de ontwikkeling van muzische vaardigheden. De ene leerkracht slaagt daarin al beter dan de andere. Voor dit leergebied hanteren de kleuterleerkrachten eveneens de netgebonden bewakingsstrategie. Zowat dezelfde vaststellingen en bemerkingen zoals vermeld in '3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie' zijn van toepassing. Ook al is het leerplan muzische vorming al ruim tien jaar gepubliceerd, tot op heden kende dit nog geen prioritaire behandeling om het aanbod erop af te stemmen. Het ontbreekt de teamleden vooralsnog aan visie op de streefdoelen, inhouden en mogelijke werkvormen binnen elk domein. We stellen dan ook een verscheiden benadering vast waarbij momenteel het aspect 'verantwoording' het haalt op een doordacht en gegradeerd aanbod op basis van geformaliseerde afspraken.
- Uit documenten blijkt dat de traditionele domeinen 'Beeld' en 'Muziek' de klemtoon krijgen al reiken leraren voorbeelden aan van activiteiten geïntegreerd in een of ander thema, die in de sfeer van drama en bewegingsexpressie liggen. Media komt ook al eens voor. In de klassen beschikt met over een liedjes- en versjesmap al of niet gerelateerd aan het heen-en-weerschriftje. De verschillende domeinen binnen muzische vorming zijn normaliter geïntegreerd in de thematische aanpak, eigen aan het kleuteronderwijs. We treffen ook muzische sporen aan bij de dagelijkse rituelen en in sommige permanente speelwerkplekken. Leerkrachten beschikken niet over een

inventaris van mogelijke inhouden en activiteiten binnen elk domein waaruit een vorm van jaarplanning kan ontstaan voor een evenwichtig aanbod, laat staan voor een continue en hiërarchische opbouw. Er werd in die zin nog weinig of niet ingegaan op het begeleidingsaanbod daaromtrent.

- Als leidraad voor de activiteiteninvulling beroepen de leerkrachten zich op hun ervaring en intuïtie, kleutertijdschriften, netgebonden documenten, het internet en enkele zelf aangeschafte naslagwerken.
- Een materiaalinventaris van gebruiksmateriaal is niet aanwezig. Wel bemerken we de nodige natuur- en cultuurmaterialen om de verschillende domeinen voldoende ontwikkelingskansen te bieden: vormeloos en/of kosteloos materiaal, teken- en schildermateriaal, muziekinstrumenten, muzikale ondersteuning voor drama en bewegingsexpressie,... Het gebruik van de schildersezel, de poppenkast, de muziekhoek, ... zijn in sommige kleuterklassen in mindere mate aanwezig of ze worden naar verluidt voorzien wanneer het thema er zich toe leent. Naargelang de individuele leerkrachtenstijl krijgen de kleuters ruime exploreer- en experimenteerderskansen waarbij het zinvol bezig zijn (materiaalgevoeligheid ontwikkelen, eigenschappen ontdekken, het proces van een realisatie) het haalt op een productmatige aanpak waarbij leerkrachtgestuurd werken (naar model) de bovenhand haalt.
- Kunnen leerkrachten voorbeelden aanreiken van componenten binnen beeld, muziek, drama en expressie dan blijken toch een aantal deelaspecten eerder summier aan de orde te komen: stemvorming, kleuterorkest, boetseren met diverse (natuur)materialen, (panto)mime, imiteren, tableaux vivants,... krijgen een eerder wisselende en ongelijke invulling.
- Creëren en beschouwen gaan vaak hand in hand in de klaswerking. Dat laatste kan ook tijdens leeruitstappen die in de creatieve sfeer liggen, zoals het bijwonen van een toneelvoorstelling. Naar verluidt betekent de maximumfactuur soms een belemmering. Leerkrachten verwoorden ook voorbeelden van muzische aandacht en integratie tijdens andere extra murale trips.
- Kindbegeleiding met expliciete aandacht voor het verwerven van technieken die leidt tot creatieve en individuele toepassing (expressie) krijgt in elke klas ontwikkelingskansen. Sommige klasleerkrachten beogen het verwerven van technieken (materiaal hanteren) als doel op zich. Blijkt de extra zorg zich minder expliciet te richten op de muzische component, toch kunnen sommige onderwijsgevers voorbeelden aanreiken van gedifferentieerde ondersteuning voor (technische) deelaspecten: aangepaste scharen, individuele hulp bieden, hulpmiddelen voor een goede pengreep en ergonomische (schrijf)houding, ...
- De evaluatie van de kindrealisaties gebeurt veelal onmiddellijk na de activiteit(en), via een (beperkte) waarderingsronde, etaleren, een mondeling toelichting. Het is gebruikelijk dat de driedimensionale creaties na elk thema aan de ouders meegegeven worden. Om zicht te houden op het beheersingsniveau van een aantal deelaspecten beschikken de kleuterleidsters over klaseigen registratiedocumenten i.v.m. knippen, ritme en melodie, kleurenkennis,... In het kleutervolgsysteem krijgt muzische vorming overwegend een bescheiden invulling.
- Wanneer leerkrachten nascholing volgden, gebeurde dat overwegend op eigen initiatief. De leerkrachten voelen die nood aan en de meesten zijn er zich van bewust dat ze aan een inhaalbeweging toe zijn.

3.3 Lager onderwijs: wiskunde

Voldoet

Motivering

- Om tegemoet te komen aan de decretale verplichtingen, m.n. de eindtermen en de goedgekeurde leerplannen hanteert de school een recent onderwijsleerpakket waarin de concordantie met genoemde documenten opgenomen is. De leerkrachten volgen

deze methode nauwgezet en verrijken deze al eens met inhouden van andere methodes of via eigen inbreng, inzonderheid voor meten en meetkunde (vormkennis). Als jaarplanning hanteert men het concept van het onderwijsleerpakket.

- Uit het weekrooster blijkt dat wiskunde ruim voldoende tijd krijgt toegemeten om de doelstellingen te bereiken. In werkelijkheid wordt extra tijd toegevoegd via o.m. hoeken- en/of contractwerk, huistaken en occasionele lesuitloop. In de methode is een evenwichtig aanbod en dito tijdbesteding uitgezet voor de verschillende domeinen binnen wiskunde, hoewel de leerkrachten hiermee soepel omgaan volgens noodzaak.
- Uit de OVSG-toetsen (*waarop kinderen worden voorbereid*) aan het einde van de lagere school blijkt dat de resultaten van de voorbije vijf schooljaren voor de verschillende domeinen rond of (opmerkelijk) hoger liggen dan het Vlaamse gemiddelde voor het gemeentelijk onderwijs. Hetzelfde wordt vastgesteld bij de overige cognitief gerichte leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie. We stellen vast dat daaraan veel tijd geïnvesteerd wordt.
- Aspecten van 'leren leren' krijgen aandacht via visuele leerstrategieën aan de wand. Het geven van open opdrachten, vergelijken van diverse oplossingswijzen, selecteren van relevante gegevens,... krijgen gespreide aandacht afhankelijk van de ene tot de andere leerkracht. Kinderen leren ook hun opdrachten en 'grote toetsen' plannen in de tijd, selectief schoolmateriaal meebrengen, op een gestructureerde wijze problemen oplossen.
- Alle leerkrachten geven aan ICT (informatie- en communicatietechnologie) te integreren in hun klaspraktijk, we konden dat ook vaststellen. De soms schaarse pc-voorzieningen in de klas (met beperkte internetaansluiting) belemmeren wel eens een vlot en optimaal geïntegreerd gebruik. ICT wordt ook ingeschakeld als tempo-differentiatie tijdens wiskunde- en andere lessen. Leraren laten zich positief uit over de mogelijkheden van de digitale borden waar deze aanwezig zijn. De plaatsing ervan is niet altijd didactisch overwogen.
- Voor de leergebiedoverschrijdende eindtermen 'leren leren' en 'ICT' liggen weinig of geen schoolafspraken vast en er is tot op heden geen graduele leerlijn uitgezet om deze evenwichtig en intentioneel na te streven.
- Leerkansen blijven soms onbenut bij het nazicht van de leerlingenwerken doordat de leerkracht zelf de fouten verbetert, waardoor voorbij wordt gegaan aan autocorrectie door de leerlingen als meest geïndividualiseerde vorm van differentiatie. De correctiesleutels in de wiskundemethode geeft kinderen (alleen) feedback over wat ze juist of fout hebben. In het leerlingvolgsysteem kan de evolutie gevolgd worden van leerjaar 1 tot 6 onder meer i.v.m. aspecten van wiskunde op basis van genormeerde tests.
- Op schoolniveau en waar nodig per afdeling zien we referentiematen voor metend rekenen geafficheerd aan de wand. In een aantal klassen zien kinderen ook de genormeerde maateenheden gerelateerd aan ervaringsmaten. Het gebruik van een kindeigen groeiboekje dat tal van mogelijkheden biedt ook naar andere leergebieden (wereldoriëntatie, ICT) was ooit in gebruik maar werd afgevoerd. Horizontale samenhang met bijvoorbeeld wereldoriëntatie en lichamelijke opvoeding om het wiskundeonderwijs een meer realistisch en motiverend karakter te geven, konden we minder expliciet vaststellen. Wel worden tijdens projecten en leeruitstappen leergebiedoverstijgend inhouden op elkaar betrokken waaronder ook wiskunde: de busregeling, informatie op verpakkingen, betalen en terugkrijgen, folders raadplegen, ... Goedbedoelde gehanteerde werkvormen leiden soms tot weinig efficiënt tijdgebruik en actieve betrokkenheid van kinderen.
- In elke klas bemerken we visuele ondersteuning aan de hand van wandplaten i.v.m. wiskundige woordenschat, getallenassen, honderdveld... naast (wiskundige) algoritmen soms met een breed toepasbaar karakter die neigen naar heuristieken. Deze laatste worden niet gehanteerd op schoolniveau, soms wel bij kinderen met specifieke noden. Een aantal afbeeldingen zijn overbodig of niet correct.

- Op klassikaal en op kindniveau blijkt voldoende ondersteunend materiaal voorzien al kan een en ander uitgebreid worden, bijvoorbeeld met digitaal meetmateriaal. Noodzakelijke hulpmiddelen als individuele geodriehoek, passer, zakrekenmachine, namaakbetaalmiddelen, ... zijn aanwezig. Andere worden soms zelf aangemaakt of occasioneel meegebracht: getalbeelden, cijferkaarten, digitale klok, ... Een inventaris van het aanwezige wiskundemateriaal (met locatie) is niet aanwezig.
- Alle leerkrachten verwoorden differentiatievormen voor kinderen die retarderen of voorop zijn. Ze liggen overwegend in de sfeer van verlengde instructie of ondersteuning tijdens de inoefenfase, te manipuleren of schematische materiaalvoorziening, duo- en andere samenwerkingsvormen, de differentiatie zoals voorzien in de methode, ... Enkelen verwijzen naar meer professionele vormen van differentiatie voor zwakke en sterke rekenaars en/of meerbegaafden. In sommige klassen werken opgelegde oplossingsstrategieën soms contraproductief voor schrandere kinderen. In leeftijdsdoorbrekende klasklassen bemerken we meermaals een doordachte klasorganisatie.
- Om de evolutie op korte termijn te volgen en desgevallend preventief te kunnen interveniëren, zien de leerkrachten de leerlingenwerken na. Daarnaast zijn er de toetsen uit de methode die na elk leerstofaspect zijn voorzien. Er worden driemaal per schooljaar geijkte tests afgenomen en gecorrigeerd door de leerkrachten. Bij uitvallen kunnen deze aanleiding geven tot een MDO-gesprek. Van een genuanceerde analyse op klas- en kindniveau gekoppeld aan concrete zorgacties op basis van de onderliggende niveaus kunnen we niet echt gewagen... en de diepgang verschilt van de ene tot de andere leerkracht. De tests betekenen veelal een bevestiging van het vermoeden van de leerkracht en resulteren indien nodig veelal in bijkomende uitleg en oefeningenaanbod op hetzelfde niveau.
- Leraren hebben het overwegend moeilijk om voorbeelden aan te geven van (permanente) deskundigheidsbevordering: nascholing was niet recent meer aan de orde. Voor tijdschriften en vakliteratuur verwijzen sommigen naar de zorgklas. Bij sommigen primeert de (jarenlange) ervaring op een bewuste reflectie op en bijsturing van de onderwijspraktijk.

3.4 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet niet

Motivering

- In het verleden kreeg muzische vorming een bescheiden aandacht en ondanks de eindtermen en leerplannen die ruim tien jaar geleden opgelegd zijn, staat de school aan het begin van het ontwikkelingstraject op vlak van visie en aanpak. Omwille van andere prioriteiten ging het schoolteam niet in op het (recente) vernieuwende aanbod daaromtrent van de netgebonden begeleidingsdienst. De aanzet om het digitale bewakingssysteem ook toe te passen op muzische vorming werd uitgesteld, wegens te belastend al treffen we die bij enkelingen toch aan, bijvoorbeeld onder de vorm van een doelenblad per thema. Naar verluidt zou daarvan in de nabije toekomst gezamenlijk werk worden gemaakt.
- Een jaarplanning waaruit een evenwichtig aanbod moet blijken voor de vijf domeinen is er niet. Sommige leraren leggen wel planningsdocumenten voor gerelateerd aan het jaarplan wereldoriëntatie, of als oplistings van activiteiten voor elk van de muzische domeinen. Hieruit blijkt een overaccentuering van beeld en muziek (frequent verengd tot 'lied aanleren'). Voor het domein beeld bemerken we een vrij goed evenwicht tussen twee- en driedimensionale realisaties. De meeste leerkrachten beschikken niet over plannings- of overzichtsdocumenten voor een harmonisch aanbod conform de voorschriften.

- Uit de weekroosters leiden we af dat de voorziene tijd voor muzische vorming de netgebonden voorschriften (nipt) volgen. Uit planningsdocumenten stellen we echter vast dat de lessen soms wegvallen of een andere invulling krijgen, bv. als hoekenwerk waar weliswaar muzische aspecten kunnen voorkomen maar we konden die minder vaststellen. Zo worden ook soms 'schrift', 'Frans' (liedje), een dvd bekijken, een nieuwjaarsbrief schrijven,... als muzische vorming geïnterpreteerd. We bemerken ook dat de lessen soms een repetitief karakter hebben naar doelen en inhoud. De klastitularissen verantwoorden ook een en ander door compensaties tijdens projectwerking (bv. het Oink-beest), vieringen (de 100-dagen), muzische tussendoortjes... al bieden die beslist niet het nodige soelaas om tegemoet te komen aan de decretale voorschriften. Leerkrachtafhankelijk komen kinderen beschouwend in contact met schilders en kunststrekkingen. Kortom: we stellen grote verscheidenheid vast in de positieve maar ook in de minder positieve zin.
- Voor een gevarieerd aanbod verwijzen de onderwijsgegenden naar persoonlijke naslagwerken, het internet, onderwijsleerpakketten waarin ook muzische aspecten voorkomen, ... De inspectie kan echter niet vaststellen dat deze aanpak tegemoet komt aan de verwachte variatie en continuïteit doorheen de lagere school. Leraren reiken voorbeelden aan van (vaak goede) initiatieven en activiteiten voor elk domein, maar deze blijven steken in fragmentarische en particuliere acties. De geëtaleerde werkjes in de klas getuigen soms van persoonlijke vormgeving en creatieve expressie maar ook van het werken naar model. Leerkrachten reiken voorbeelden aan van aandacht voor aspecten van drama en bewegingsexpressie vaak in relatie met Nederlands (en soms wereldoriëntatie en lichamelijke opvoeding).
- Voor een geïntegreerde aanpak verwoorden de onderwijsgegenden relaties met wereldoriëntatie, extra murosactiviteiten, Frans, de seizoenen,... Voor levensechte ervaringen wordt verwezen naar culturele uitstappen doorheen de lagere schoolleeftijd: het Museum van Schone Kunsten, het NTG, lokale initiatieven,... al zit er beslist groeipotentieel in de frequentie en de variatie op het vlak van beschouwen en creëren. Financiële beperkingen van de overheid zouden ook hier een rem betekenen.
- Uit gesprekken blijkt dat er voldoende verbruiksmaterialen voorradig zijn, zowel vind-, natuur- als materialen vanuit de handel, hoewel verschillend van de ene tot de andere vestigingsplaats. Sommige (muziek)instrumenten worden ook wel eens door leerlingen aangemaakt in het kader van techniek binnen wereldoriëntatie: een bellenkrans, schuddoosjes, slaginstrumenten, deze zijn er weinig in de vestigingsplaats Lemberge. Een centraal overzicht hiervan is niet aanwezig wat belemmerend kan werken voor nieuwe leerkrachten en stagiairs, maar waaruit ook specifieke tekorten kunnen blijken.
- Bij de evaluatie van de muzische componenten wordt soms een onderscheid gemaakt tussen het technische aspect, met name de motorische vaardigheden i.v.m. knippen, boetsen, textiele werkvormen e.a. die meer normatief te beoordelen zijn, en de creatieve expressie die eerder geëvalueerd wordt via een mondeling toelichting, een mini-tentoonstelling, een waarderingsronde. In sommige klassen is een kijkwijzer voorhanden voor de leerlingen i.v.m. drama (en boekbespreking). Om de esthetische ontwikkeling te voeden, krijgen kinderen ook wel eens de kans hun idee weer te geven via het registreren of verwoorden van plus- en verbeterpunten. De registratie op de schoolrapporten gebeurt via smileys zoals blijkt uit punt '4.1.2 Rapporteringspraktijk'. In het leerlingvolgsysteem treffen we nagenoeg geen gegevens aan betreffende de muzische ontwikkeling op kindniveau.
- Zoals aangegeven heeft teamgerichte nascholing nog niet geleid tot het afstemmen van het aanbod op de leerplannen. Sommige leerkrachten kunnen wel voorbeelden geven van enkele persoonlijke initiatieven van nascholing of aanschaf naslagwerken, inzonderheid i.v.m. het domein 'Beeld'. In het verleden werd voor elke leerkracht een muzisch activiteitenpakket uit de handel voorzien, maar dit heeft aan actualiteitswaarde verloren. Hooguit enkele teamleden verwijzen ernaar.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ontwikkeling.

Motivering

- Recent is een visietekst als theoretisch kader beschikbaar in verband met de zorgwerking op basis van een vierledig zorgcontinuüm waarin de klasleerkracht als spilfiguur fungeert voor de preventieve en de eerstelijnszorg. Op de interne zorgcoördinatoren en externe diensten zoals het CLB, revalidatiediensten en Gon (geïntegreerd onderwijs) wordt een beroep gedaan wanneer de zorgvraag de draagkracht van de klastitularis (*respectievelijk de interne zorgcoördinatoren*) overstijgt.
- Het welbevinden en de betrokkenheid van de kleuters *-als basisvoorwaarden voor een maximale ontwikkeling-* wordt driemaal per schooljaar gescreend. Om de voortschrijdende ontwikkeling van de kleuters op te volgen, noteren de meeste kleuterleidsters observaties en evaluaties voor deelaspecten op klaslijsten, bv. in verband met puzzels, kleurenkennis, raamfiguren,... De leerkrachten beschikken over een vorm van kleutervolgsysteem waarbij voor elke kleuter een notitieblad is voorzien met structuur waarop kleuterleidsters periodiek observaties en vaststellingen (manueel) kunnen noteren, bv. in verband met motoriek, muzische vorming, Nederlands, bewegingsopvoeding, e.a. Er is ook een blad voorzien waarop de kleuter elk jaar een mensfiguur tekent zodat de evolutie kan gevolgd worden, al beschikken de leerkrachten daarvoor niet over verwachte criteria per leeftijdscategorie. Een digitaal concept is het eerste jaar in gebruik maar laat momenteel niet toe een volledig en evolutief beeld op te bouwen van de kleuter. Het gaat eerder om een aanvinken van nagestreefde doelen aan het einde van het schooljaar. Een evaluatie van dit ontwerp in try-out is voorzien... en nodig! We kunnen stellen dat men hierbij aan het begin van een ontwikkelingstraject staat, waarbij elke kleuterleid(st)er momenteel vooral handelt naar eigen inzicht en voorkeur.
- In het lager onderwijs introduceert men eveneens een digitaal volgsysteem. We treffen er diverse verslagen aan (MDO, communicatie met ouders,...) en de genormeerde tests doorheen de lagere school. In een aparte elektronische map zijn de schoolrapporten opgenomen met de globale resultaten per leergebied (niet per domein). Ook hier krijg je geen totaalbeeld van de evolutie doorheen de lagere schoolloopbaan die kinderen doormaken voor de diverse persoonlijkheidsaspecten. Uit de digitale werkwijze die leerkrachten demonstreren, leiden we af dat talloze mappen achtereenvolgens dienen geopend om alle gegevens van bijvoorbeeld een (zorg)leerling onder ogen te krijgen, wat een overzichtelijk beeld van de zorgbehandeling bemoeilijkt of onmogelijk maakt.
- De effecten van de voorziene lestijden voor extra zorg worden door de leraren in vraag gesteld. Ze ervaren dat de taak van de zorgcoördinatoren overwegend van organisatorische en administratieve aard is: verslaglegging, de pr-functie en nascholing volgen. Ze verwachten meer aanwezigheid en ondersteuning op de werkvloer. Anderzijds stellen de zorgcoördinatoren dat het niet meer de bedoeling is te fungeren als taakleerkracht van weleer. Hun bevoegdheid en verantwoordelijk als zorgleerkrachten zijn niet formeel geduid naar de teamleden. De leraren ervaren hun

rol als (te) vrijblijvend en verwachten een vorm van eerstelijnszorg die (*volgens het beleid*) tot het domein van de klasleerkracht behoort. Anderzijds lezen we in het schoolwerkplan: "De coördinator zorgt dat de begeleiding op de drie niveaus gebeurt." Duidelijke communicatie omtrent doel en taakinvulling van de zorgleerkrachten dringt zich op. Het bepalen van de leesniveaus behoort tot de taak van de zorgcoördinator (lager onderwijs). Sommige leerkrachten verwoorden dat men op hen een beroep kan doen voor overwegend sociaal-emotionele problemen bij kinderen en in voorkomend geval (op vraag) voor de observatie van een kind. Kleuterleidsters vinden het principe goed dat ook een kleuterleidster als zorgleerkracht fungeert (volgend jaar tot en met de eerste graad van het lager onderwijs).

- We stellen een concentratie van zittenblijvers vast in de (derde) kleuterklas en het eerste leerjaar, inzonderheid in de administratieve vestigingsplaats ondanks een vrij goede instroom van kinderen op socio-economisch vlak. De leerkrachten verantwoorden dit vanuit enkele situationele factoren, maar men gaat deels voorbij aan mogelijke preventieve acties en curatieve interventies om aan het probleem te verhelpen.
- Een doordachte dagplanning moet in principe tegemoet komen aan een optimale leer- en kindbegeleiding. We stellen in deze school vast dat die planning evolueert naar een verantwoordingsdocument i.p.v. een concrete werkaftbakening van elke dag. De invulling van activiteiten / lessen met concreet operationele doelen, met achtereenvolgende didactische fasen, materiaalgebruik, gedifferentieerd aanbod, geleide en keuzehoeken in de kleuterklas, reflectie op klas- en kindniveau aan het eind van de dag... ontbreken nagenoeg en worden vervangen door een overwegend routinematig aanvinken van leerplandoelen of doelen uit de onderwijsleerpakketten in het lager onderwijs.
- In het kleuteronderwijs stellen we vast dat in een aantal klassen (te) veel tijd wordt gespendeerd aan dagelijkse rituelen (koek eten, schooltas klaarmaken, ...) en dat het efficiënt tijdgebruik kan opgevoerd worden, inzonderheid in de namiddag.
- Tijdens de bijgewoonde activiteiten / lessen heerste er een overwegend stimulerend klasklimaat waar kinderen zich weten aanvaard en erkend. Interactie tussen de leerkracht en de leerlingen en de leerlingen onderling zijn sterk afhankelijk van individuele leerkrachtenstijl. Om tegemoet te komen aan individuele verschillen geeft elke leerkracht voorbeelden van interne (en al eens klasoverschrijdende) differentiatie. De meeste leerkrachten kennen de principes van de sticordi-maatregelen en het werken met basis-, herhalings- en verdiepingsleerstof. Ze zijn minder vertrouwd met de concrete aanpak van het handelingsgericht werken. Het klasbeeld betekent in de meeste gevallen een weerspiegeling van de leef- en leerwereld van het kind. In een aantal gevallen kan deze nog verrijkt worden door overbodige wandplaten te verwijderen of het aanbrengen van bijvoorbeeld groepsrealisaties voor een (nog) meer socialiserende en coöperatieve klasorganisatie.
- Voor een laagdrempelige overgang van het ene naar het andere niveau worden acties genomen op ouder- en kindniveau, zoals het gezamenlijk uitwerken van thema's met de derde kleuterklas en het eerste leerjaar, de overnachting van de derde kleuterklas met ook leerkrachten van het eerste leerjaar, info aan ouders en leerlingen bij de overgang naar het secundair onderwijs, schoolbezoek, de Baso-fiche, e.a. Naar verluidt behalen de kinderen in het voortgezet onderwijs goede resultaten als ze het advies van de klassenraad volgen. De school beschikt over heel wat gegevens van outcomes maar de resultaten kunnen nog niet vergeleken worden met deze aan het einde van de lagere school, om daaruit conclusies te trekken en desgevallend bij te sturen.
- Voor kinderen met een extra zorgvraag worden trimestrieel MDO's (multi-disciplinair overleg) georganiseerd. Deze worden degelijk voorbereid. Verslaglegging wordt (sedert dit schooljaar) digitaal geregistreerd. We stellen vast dat de essentie van het handelingsgericht werken niet wordt gehaald, m.n. aan welke onderliggende deelvaardigheden wordt achtereenvolgens gewerkt (hoe? met welk materiaal?) om de

vastgestelde problemen te lenigen. Tot op heden beperkt het actieplan zich te veel op 'aandachtspunten' eerder dan op een concrete werkplanning. Tijdens kindvrije lesuren worden leerkrachten niet ingeschakeld voor de zorg. Uit documenten blijkt dat ze die tijd zinvol kunnen gebruiken, maar ze mogen ook de school verlaten.

- Over de samenwerking met de externe hulpverleners laten de onderwijsgegenden zich overwegend positief uit. Er is een vlotte communicatie die veelal leidt tot een cumulatieve samenwerking, o.m. via een heen-en-weerschrift, overleg en/of mailverkeer met Gon-leerkrachten en de meeste revalidatiediensten. Van de CLB-consulenten verwacht men meer concrete ondersteuning met minder lange wachttijden.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning
- doeltreffendheid.

Motivering

- Rond evalueren is tot op heden weinig of geen nascholing georganiseerd voor een deskundige aanpak die leidt tot toegevoegde leereffecten. Een gelijkgerichte visie leeft vooral informeel. Alle leerkrachten verwoorden diverse initiatieven.
- In de kleuterschool gebeurt de summatieve evaluatie overwegend via observatie van verworven kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes aan het einde van het schooljaar. De dagelijkse registratie gebeurt afhankelijk van de ene tot de andere leerkracht door middel van klaslijsten, losse notities en via een vorm van kleutervolgsysteem zoals vermeld in punt 4.1.1 hierboven. Deelvaardigheden worden soms op klaslijsten geëvalueerd met codes. Sommige opdrachten zijn gerelateerd aan een controlekaart waardoor de kleuter onmiddellijk feedback ervaart.
- Overwegend voor muzische aspecten gebeurt de evaluatie via een individueel of groepsgebesprek met vraagstelling (in de kring) of de creaties worden een korte periode uitgesteld. Een waarderingsronde behoort tot de mogelijkheden en wordt soms ingelast na keuzeactiviteiten en/of vrij spel in de speelwerkhoecken. Speelwerkbladen komen uit de handel, van het internet of worden zelf aangemaakt. Er zijn geen afspraken voor een didactisch juiste inschakeling in het leerproces, noch naar frequentie van het aanbod. Genormeerde tests zijn er voor de oudste kleuters in het licht van de overgang naar het eerste leerjaar. Andere geijkte evaluaties om de kleuter op een min of meer objectieve wijze te evalueren, zijn niet in gebruik.
- In het lager onderwijs wordt de leerlingenevolutie geëvalueerd via het dagelijks werk. Alle werken van de leerlingen worden in de regel nagezien door de leerkracht en gequoteerd met een smiley, een kernwoord, een puntenquotering, een paraaf,... de wijze waarop, bepaalt elke leerkracht voor zich. De potentiële meerwaarde van de nacorrectie door de leerlingen zelf wordt soms teniet gedaan doordat de leerkracht zelf de juiste uitkomst noteert bij gemaakte fouten. Klassikale correctie -die soms tijdverlies betekent- komt frequent voor. Er liggen geen afspraken vast voor specifieke domeinen en aspecten waaronder wiskundige problemen, stellen, spellingfouten in toetsen,...
- Doorheen de lagere school worden genormeerde tests afgenomen voor deelaspecten van Nederlands en wiskunde naar rata van twee- à driemaal per jaar. Aan het einde van de lagere school worden de kinderen een laatste maal geëvalueerd voor de leergebieden Nederlands, wiskunde, wereldoriëntatie en lichamelijke opvoeding met netgebonden toetsen door de begeleidingsdienst aangemaakt.

- Er leeft de afspraak dat in de schoolrapporten alleen de resultaten komen van toetsen, niet van het dagelijks werk. De school heeft gerichte aandacht voor procesevaluatie (via de maandelijkse schoolrapporten) en deels voor productevaluatie, cf. de semestriële 'grote toetsen'... al wijken die inhoudelijk weinig af van de procesevaluatie. Het gaat er eerder om in het kader van leren leren dat kinderen een werktiming opzetten en deze ook uitvoeren. Ook gedragingen worden geëvalueerd en in mindere mate leren leren. ICT wordt zowat uit het oog verloren.
- In een bovenbouwklas wordt zelfevaluatie voor en door de leerlingen georganiseerd na een vooraf bepaalde rapportbedeling betreffende de behaalde resultaten. Ook over de gehanteerde studiemethode en een reflectie op de werkhouding kunnen de kinderen hun mening te kennen geven. Ze komen daarna in gesprek met de leerkracht om beide visies aan mekaar te toetsen wat het bewustwordingsproces van de eigen leer- en werkhouding evenals de ontwikkeling van een realistisch zelfbeeld bij de kinderen ten goede komt. Een voorbeeld van goede praktijk dat tot navolging stemt.
- Het team volgde nog geen nascholing voor de aanmaak van representatieve en valide toetsen. Dit blijkt ook uit zelf aangemaakte toetsen waarbij het kennisaspect met vaak gesloten vraagstelling primeren boven de evaluatie van kennen, kunnen en zijn en dat via gevarieerde en aangepaste opdrachten en vraagstelling. Er leeft wel de afspraak dat bij eigen toetsaanmaak gradatie in de moeilijkheid wordt ingebouwd; over de frequentie en de aard heerst weinig gelijkgerichte perceptie.

4.2.2 *Rapporteringspraktijk*

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:
- ondersteuning.

Motivering

- Voor een vlotte rapportering van school- en kindaangelegenheden worden tal van mondelinge en schriftelijke kanalen aangewend. Dagelijks contact en overleg kan aan de schoolpoort, via de e-mail of telefonisch. In de kleuterschool dient het heen-en-weerschriftje als communicatiemiddel inzake het klasthema en overwegend voor praktische zaken betreffende de individuele kleuter. In de lagere afdeling biedt de schoolagenda de mogelijkheid voor wederzijdse berichtgeving en uiteraard voor de huistaken van het kind. Er is de afspraak dat leerkrachten niet worden gestoord tijdens de lesuren.
- Diverse vormen van nieuwsgaring voor ouders over school- en klasgebeurtenissen zijn via de website, zo ook via de maandelijkse infobrief (digitaal of in papieren versie) beschikbaar. Een eigen klasblog is er niet, maar er is digitale ruimte voorzien voor klasaangelegenheden en voor rapportering bij meerdaagse leeruitstappen.
- Een open klasdag wordt georganiseerd eind augustus voor kinderen die de stap van het kleuter- naar het lager onderwijs zetten. Per klas wordt een info-avond georganiseerd in september en in het eerste en tweede trimester wordt telkens gerapporteerd via een individueel oudercontact. Voor de derde kleuterklas is dat nadat de genormeerde 'Toeter-tests' zijn afgenomen om te rapporteren aangaande de overstap van het kleuter- naar het lager onderwijs. Volgens noodzaak kunnen bijkomende overlegmomenten met ouders georganiseerd worden doorheen of aan het einde van het schooljaar. Een gespreksavond rond een of ander onderwerp dat ouders aanbelangt (*angstige kinderen, bedplassen, zindelijkheid,...*) wordt zowat jaarlijks georganiseerd. We stellen vast dat de ouderavonden overwegend degelijk worden voorbereid door de leerkrachten.
- Om ouders te rapporteren over de prestaties van hun kind(eren) in de klas, liggen afspraken vast over het meegeven van de kleuterrealisaties, zo ook voor de inzage van de toetsen door de ouders in het lager onderwijs.
- In het lager onderwijs wordt het **schoolrapport** digitaal aangemaakt naar rata van vijfmaal per schooljaar. We stellen vast dat de verschillende domeinen voor

Nederlands en wiskunde vrij gedetailleerd worden weergegeven. De quoterings gebeurt met punten en er is mogelijkheid om enige commentaar toe te voegen bij de toetsresultaten. Bij wereldoriëntatie wordt over de thema's gerapporteerd, we herkennen er niet meteen de (zes) domeinen van het leergebied in. De toegekende (punten)waarde wordt er en in heel wat klassen sterk ondergewaardeerd in vergelijking met Nederlands en wiskunde. In het vijfde en in het zesde leerjaar worden voor Frans het schrijven en de grammatica sterk overgewaardeerd, evenwel verschillend van de ene tot de andere leerkracht. De accenten van het nieuwe leerplan Frans zijn m.a.w. minder herkenbaar aanwezig. Voor de vier vermelde leergebieden worden telkens eindpercenten weergegeven. Alle punten worden vergeleken met het klasgemiddelde. De registratie van muzische vorming wordt weergegeven met smileys waarbij men de relatie aanleg en inzet beoogt, maar die toch niet meteen afleesbaar is. De verschillende domeinen binnen muzische vorming zijn soms afleesbaar maar ze volgen de structuur van de eindtermen (en leerplannen) niet consequent. Uit de gerapporteerde onderwerpen bemerken we er een aantal in de creatieve sfeer. Bij de leergebiedoverschrijdende eindtermen worden hoofdzakelijk attitudes geëvalueerd met dezelfde smileys. Er wordt weinig expliciet gerapporteerd over 'Leren leren' en nog minder over 'ICT'. De geobserveerde items verwijzen niet naar de eindtermen. Over lichamelijke opvoeding wordt driemaal per schooljaar gerapporteerd met smileys. De structuur volgt deze van de motorische competenties zoals in de leerplannen opgenomen, met inbegrip van zwemmen. Er is aandacht voor sociale aspecten maar deze volgen niet de structuur van de leerplannen. Het gaat telkens om formatieve evaluatie waarbij de evolutie van de leerlingen kan gevolgd worden. Summatieve evaluatie is er naar het zeggen van de teamleden in december en in juni vanaf het eerste leerjaar middels de 'grote toetsen'. Zodoende worden ouders geïnformeerd enerzijds over de evolutie die de leerling doormaakt doorheen het schooljaar maar anderzijds ook hoe de leerling presteert wanneer het om grotere leerstofgehelen over een langere periode gaat, hoewel dat laatste niet helemaal opgaat. Elk rapport wordt afgesloten met een 'Woordje van de leerkracht'. Deze rubriek wil kindeigen informatie verschaffen vanuit een positieve ondertoon maar met een realistisch streefdoel voorop. Klasspecifiek stellen we vrij grote verschillen vast bij de kwantiteit van deze commentaar, zo ook bij het omschrijven van de toetsinhoud: van concreet tot vermelding van het weinigzeggende toetsnummer. Voor het eerste leerjaar is geen geëigend inlooprapport voorzien, er worden meteen punten geregistreerd. Over de relevantie en de validiteit van die punten is al nagedacht (zin en onzin), maar men verwijst naar problemen van het digitaal rapportprogramma. Voor enkele domeinen varieert het puntenbereik per graad volgens het 'gewicht' dat ze krijgen doorheen de lagere school. Het rapport is interactief maar uit de doorgenomen schoolrapporten blijkt dat de daadwerkelijke inbreng van de kinderen en ouders hierbij sterk afhankelijk zijn van de aandacht die de klastitularis eraan schenkt.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- Bij het aantreden van de directie in september 2010 werd in samenwerking met de pedagogisch begeleider een 'Beleidsplan 2010-2012' opgesteld rond items van visieontwikkeling, planning en organisatie, communicatie met ouders en ouderafvaardiging, de interne kwaliteitszorg met de school-, klas- en zorgwerking als pijlers, een nascholingsbeleid op gang brengen, en het personeelsbeleid (her)organiseren. Het schepencollege als gemandateerde van het schoolbestuur onderschreef deze strategie. We stellen vast en teamleden verwoordden dat deze conceptuele aanpak een keerpunt kan betekenen in de moeilijke situatie die de laatste jaren was ontstaan vooral door de frequente directiewissels.

- Een professionele beleidsondersteuning voor het kleuter- en het lager onderwijs met concrete bevoegdheden én verantwoordelijkheden dringt zich op en moet het de directie mogelijk maken tijd en middelen te voorzien om vernieuwingsideeën te promoten, mee vorm te geven en op te volgen om de schoolontwikkeling nieuwe stuwkracht te geven. In het licht daarvan is de huidige (te) beperkte beleidsondersteuning geëvalueerd en bijgestuurd naar omvang en (meer) zinvolle taakin-vulling.
- Sedert het aantreden van de huidige directie is op basis van een representatieve vertegenwoordiging een kernteam samengesteld dat als klankbord fungeert van en naar de teamleden en dat o.m. de agenda en mogelijke besluitvorming voorbereidt voor de personeelsvergaderingen. Teamleden laten zich overwegend positief uit over de gevarieerde organisatie, de inhoud, het verloop en de effecten van deze overlegmomenten als voedingsbodem voor intervisie en deskundigheidsbevordering. Een open dialoog met een democratische besluitvorming staan voorop.
- De sfeer onder de teamleden verschilt van de ene tot de andere vestigingsplaats, gaande van enig ongenoegen dat nasluiert vanuit het verleden tot een collegiale naar vriendschappelijke omgang. Tot op heden kent elke vestigingsplaats haar eigen cultuur en deze groeit de laatste jaren verder uit elkaar, o.m. als gevolg van de genoemde directiewissels. De huidige directie wil deze kloof dichten en de samenwerking vestigingsplaatsoverschrijdend bevorderen voor een coherente visie op en aanpak van de opvoedings- en onderwijs-taak, weliswaar mét erkenning tot op zekere hoogte van de eigen specificiteit van elke afdeling. Om dit doel te bereiken zijn na overleg enkele beslissingen genomen om onderwijsge-venden te muteren naar andere leerjaren en vestigingsplaatsen.
- Om de gezamenlijke doelgerichtheid op te voeren, is een prioriteitenplan aangemaakt van te realiseren acties dat tegemoet komt aan de verwachtingen van de diverse actoren: kleuterleid(st)ers, lager onderwijs, zorgmedewerkers, ... en directie zelf. Om voeling te houden met de verwachtingen van individuele leerkrachten zijn functioneringsgesprekken gehouden met zowat alle teamleden op basis van een uitgezette strategie die aansloeg bij de betrokkenen. Bij sommige leerkrachten werden/worden deze verrijkt met tussentijdse coachinggesprekken. Evaluatiegesprekken zijn in de mate van het mogelijke gepland voor volgend schooljaar. Gerichtte klasbezoeken met verslaglegging zijn nog schaars en beperken zich voorlopig tot korte inkijkmomenten, wat blijkbaar al een stap in de goede richting is in vergelijking met voorheen. Verder poogt de directie voeling te houden met de werkvloer via (in)formeel overleg, inzage van de jaarplanningen, (digitaal) raadplegen van de weekroosters en bijwonen van MDO's.
- De teamleden laten zich quasi unaniem positief uit over de actuele beleidsvoering en hopen dat die eindelijk stabiliseert. Ze ervaren en zien in dat het stagneren van de onderwijsontwikkeling van de laatste jaren heeft geleid tot achteruitgang en dat een inhaalbeweging meer dan noodzakelijk is.
- De leraren definiëren het actuele leiderschap als humaan maar doortastend waar nodig. De directie beschikt over de nodige mensenkennis en assertieve omgangsvormen enerzijds, maar weet waar ze naartoe wil en onderneemt daarvoor de nodige initiatieven op professioneel vlak anderzijds.
- Haar toegankelijkheid, luisterbereidheid en open dialoog worden gewaardeerd. De democratische besluitvorming die de betrokkenheid van de teamleden positief beïnvloedt, staat voorop. Waar nodig neemt de directie zelf de beslissingen en controleert deze op hun uitvoering. De meeste onderwijsge-venden ervaren de kentering met het verleden als een noodzakelijk keerpunt om tegemoet te komen aan de verwachtingen van eigentijds kwaliteitsonderwijs in de brede context, anderen leggen moeilijker oude gewaden af en/of kampen met groeipijnen.
- Het zal er nu op aan komen dat de directie de tijd krijgt om de ambitieuze streefdoelen op een strategische wijze als schoolcultuur te implementeren, gedragen door alle teamleden... ten bate van de school... ten bate van de kinderen.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De goede resultaten aan het einde van de basisschool wat betreft de cognitief gerichte leergebieden.
- Voldoende didactische materialen om de decretale voorschriften na te streven en/of te realiseren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De overwegend functionele en aantrekkelijke klasinrichting.
- Het permanent nazicht van de leerlingenwerken in de lagere afdeling.
- De aanzetten om referentiematen en ervaringsmaten in de lagere afdeling te visualiseren.
- De zelfevaluatie door de leerlingen in enkele klassen.
- De bereidheid en de initiatieven om (overwegend klasintern) te differentiëren.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De strategische beleidsvoering van de huidige directie om de school weer op de sporen te krijgen.
- De waardering die de directie geniet van de teamleden voor de humane omgangsvormen en de professionele visie en aanpak.
- Een vlotte communicatie met alle actoren evenals de mondelinge en schriftelijke rapportering naar de ouders.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het efficiënt tijdgebruik in de kleuterafdeling opvoeren.
- De integratie van 'Leren leren' en van 'ICT' in de klaswerking expliciet nastreven.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Op teamniveau een gesprek op gang brengen rond taakinvulling en -afbakening van alle betrokkenen bij de zorgwerking.
- Het aantal zittenblijvers in de scharnierjaren derde kleuterklas - eerste leerjaar zo beperkt mogelijk houden.
- Verticale samenhang die de ontwikkelingsstadia van de kleuters ononderbroken volgen, (verder) aanmaken en formaliseren.
- De anticiperende aanpak in enkele kleuterklassen i.v.m. de culturele technische vaardigheden afbouwen.
- De dagplanning in beide niveaus evalueren en deze bijsturen zodat deze een zinvol werkdocument is voor de dagelijkse klaspraktijk (zoals aangegeven in rubriek 4.1.1).

- Meer leerwinst genereren uit de genormeerde tests via genuanceerde analyse van de resultaten.
- Nacorrectie door de leerlingen als doorgedreven vorm van differentiatie aanwenden.
- Zin en onzin van klassikale verbetering afwegen en hieraan schoolafspraken koppelen.
- De schoolrapporten evalueren en bijsturen (cf.rubriek 4.2.2).
- Een inventaris van het didactisch materiaal aanmaken per vestigingsplaats en deze op gezette tijden actualiseren.
- Het kindvolgsysteem op kleuter- en lager niveau optimaliseren.
- De effecten van de MDO's opvoeren zodat ze een reële meerwaarde betekenen voor de (zorg)kinderen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Een effectieve beleidsondersteuning organiseren die de taakbelasting van de directie faciliteert.
- De aanwezigheid van leerkrachten op school tijdens kindvrije uren maximaal houden.
- Individuele nascholing opdrijven in het kader van levenslang leren .

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In het kleuteronderwijs de werking (alle leergebieden) aantoonbaar en op een zinvolle, realistische wijze afstemmen op de leerplannen en hierbij rekening houden met een hiërarchische opbouw.
- In de lagere afdeling voldoende inspanningen (inhoud en tijdsgebruik) leveren om de minimumdoelen voor muzische vorming te realiseren, zo ook de overige leergebieden waarvoor geen recente onderwijsleerpakketten in gebruik zijn.

Wat betreft de regelgeving:

Nihil

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG

Kleuteronderwijs

omwille van onvoldoende nastreven van de ontwikkelingsdoelen voor wiskundige initiatie
--

Lager onderwijs

omwille van onvoldoende bereiken van de leergebiedgebonden eindtermen of nastreven van de attitudinale eindtermen voor muzische vorming

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 september 2015** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig advies in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Marc Boone

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: